

Handläggare
Attila Szabo
Telefon: 08-508 33 751

Till
Utbildningsnämnden
2019-11-14

Handlingsplan för att möta särskilt begåvade elevers behov

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsnämndens handlingsplan för att möta särskilt begåvade elevers behov.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Niclas Westin
Avdelningschef

Sammanfattning

I budgeten för år 2019 fick utbildningsnämnden i uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur skolor kan möta särskilt begåvade elevers behov. Förvaltningen har tagit fram ett förslag på en handlingsplan som innehåller ett antal åtgärder för att personal i skolorna bättre ska kunna uppmärksamma och stötta de elever som har särskild begåvning i ett eller flera ämnen. Genom handlingsplanen ges också en kunskapsöversikt över vad som avses med särskilt begåvade elever och hur deras olika behov av stöd för att prestera i enlighet med sin förmåga kan se ut. Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att godkänna handlingsplanen.

Bakgrund

Förvaltningen har på uppdrag av utbildningsnämnden tagit fram en handlingsplan för att möta särskilt begåvade elevers behov i Stockholms stads skolor. Den forskning som finns inom området visar på att bemötandet i skolan har avgörande betydelse för elevers motivation för skolarbete och lärande. Detta gäller också för en elev som har en särskild begåvning. Åtgärder från skolsystemet och den enskilda skolan bör vara utformade på varierande och kompletterande sätt för att tillmötesgå och utveckla elevers särskilda förmågor. Handlingsplanen redogör för hur sådana åtgärder kan se ut.

Ärendet

Syftet med handlingsplanen är att stödja och vägleda lärare, skolledare och övrig skolpersonal i stadens skolor i deras strävan att bemöta och tillgodose särskilt begåvade elevers behov i ett skolsammanhang.

Handlingsplanen inleds med en kort summering av de åtgärder som föreslås, därefter kommer en kunskapsöversikt av området, ett mer fördjupat resonemang kring åtgärder samt ett avslutande avsnitt om fortsatt utveckling av handlingsplanen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen utveckling och samordning i samarbete med grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen samt avdelningen för lärande och elevhälsa.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Forskningsfältet är entydigt i att läraren, undervisningen och bemötandet i skolan har avgörande betydelse för elevers motivation för skolarbete och lärande. Följaktligen blir den enskilda skolans agerande betydelsefullt när det kan antas att en elev är särskilt begåvad i något ämne. Särskilt begåvade elever presterar i allmänhet mycket väl i de ämnen som de har fallenhet och starkt engagemang för. Det är emellertid nödvändigt att uppmärksamma att brist på anpassad undervisning och lämpligt bemötande kan, i enskilda fall, leda till att den begåvade eleven presterar långt under sin potential. Om undervisningen och bemötandet däremot anpassas till elevens förutsättningar, så kommer den att prestera i nivå med sina förmågor.

Elever kan vara särskilt begåvade i ett eller flera skolämnen och det finns relativt stora skillnader mellan dessa elever på individnivå, följaktligen finns det ingen enskild åtgärd som passar för alla särskilt begåvade elever.

I denna handlingsplan betraktas särskild begåvning framför allt som elevens potential som, genom lämpligt bemötande, anpassad undervisning och målmedvetet arbete, kan leda till utmärkta prestationer. Följaktligen bör skolsystemet och i synnerhet den enskilda skolan identifiera de skolämnen som eleven har ett starkt intresse för och där eleven lätt når kunskapsmålen, och därefter erbjuda lämpligt stöd för att eleven ska utvecklas enligt sin potential.

Åtgärder från skolsystemets och den enskilda skolans sida bör vara utformade så att de tillmötesgår och utvecklar elevers särskilda förmågor på varierade och kompletterande sätt. I handlingsplanen lyfts fyra huvudsakliga åtgärder när det gäller skolans möjligheter att möta särskilt begåvade elevers utvecklingsbehov:

- *differentierad undervisning* i det ordinarie klassrummet,
- *acceleration* i form av studier i högre årskurser,
- *undervisning i särskilda grupper* utanför det ordinarie klassrummet, och
- *kontakt med mentorer.*

Ovanstående undervisningsrelaterade åtgärder kan genomföras enskilt eller i kombination med varandra och kontakten med mentorer bör ses som ett komplement till dessa åtgärder. Men oavsett vilken åtgärd den enskilda skolan planerar att erbjuda, bör synen på särskild begåvning vara dels inkluderande, dels baserad på elevens fallenhet och engagemang. Det vill säga, elever som lätt uppnår kunskapsmålen och uppvisar ett starkt engagemang för att fördjupa sig i ett visst ämne, bör erbjudas möjligheten att göra det.

För att bidra till en grundläggande kunskapsnivå om särskilt begåvade elever, kommer utbildningsförvaltningen att erbjuda seminarier för lärare, skolledare och personal inom elevhälsa. Det bör vara en grundförutsättning att den personal som arbetar, eller ska arbeta, med elever som är särskilt begåvade ska delta i dessa seminarier.

Utbildningsförvaltningen kommer vidare inom grundskolans verksamhet att etablera en så kallad navskola som ska fungera som ett kunskapscentrum för spridning av kunskap och erfarenheter gällande särskilt begåvade elever. Förvaltningen kommer även att initiera ett nätverk av mentorer som kan vägleda, utmana och agera som förebild för särskilt begåvade elever.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Förvaltningen bedömer att förslaget till handlingsplan är i enlighet med barnkonventionen. I framtagandet av handlingsplanen har barnets bästa, såsom det uttrycks i artikel 3 varit vägledande. Handlingsplanen svarar särskilt mot artiklar 28 och 29 om barns rätt till utbildning samt syftet med utbildningen. I artikel 29 framgår särskilt att barnets utbildning ska syfta till att (a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga. Den handlingsplan som tagits fram syftar till att säkerställa att elever med särskild begåvning får denna möjlighet.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen kan inte se att handlingsplanen kan få olika konsekvenser beroende på kön.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna handlingsplanen.

Bilaga

Handlingsplanen för att möta särskilt begåvade elevers behov.